

Regional næringsutvikling

1. Utvikling og utnyttelse av regionale fortrinn og muligheter

Mål for arbeidsområdet

Innovasjon Norge skal bidra til lokal og regional bedrifts- og næringsutvikling.

Aktivitetsindikatorer

Følgende aktivitetsindikatorer er etablert for arbeidsområdet:

- Fordeling av Innovasjon Norges bevilgninger på Fylkeskommunenes og Fylkesmennenes føringar for virkemiddelbruken for det enkelte fylke.

Innovasjon Norge rapporterer for hvert kontor i Norge om fordeling av våre bevilgninger på Fylkeskommunenes og Fylkesmennenes føringar for virkemiddelbruken. Dette gjelder både bruk av regionale midler og også hvordan nasjonale midler blir brukt i forhold til de samme føringene.

Rapporteringen skjer blant annet gjennom årsrapportene fra de enkelte kontorene i Norge, (se eget menypunkt om kontorene i Norge) som gir en god oversikt over hvordan Innovasjon Norge bidrar til lokal og regional bedrifts- og næringsutvikling i regionene. Det er regionale forskjeller på føringene, og derfor lite hensiktsmessig å gi en samlet fremstilling.

Føringene i alle fylkene ligger godt innenfor rammen av de nasjonale føringene og Innovasjon Norges egne prioriteringer. Det er videre stor grad av samsvar mellom distriktskontorenes innspill i planprosessene og det som kommer tilbake som føringar for de midlene vi blir tildelt.

2. Regionalt samspill

Mål for arbeidsområdet

Innovasjon Norge skal bidra til å styrke samhandlingen mellom aktørene i de regionale partnerskapene.

Aktivitetsindikatorer

Følgende aktivitetsindikatorer er etablert for arbeidsområdet:

- Antall fellesprosjekter med regionale partnere Innovasjon Norge deltar i
- Antall regionale nettverk Innovasjon Norge deltar i
- Antall øvrige møteplasser Innovasjon Norge deltar på

Det vises til heftet med årsrapporter fra Innovasjon Norges kontorer i Norge for 2006. Rapportene gir en god og samlet oversikt over hvordan Innovasjon Norge bidrar til å styrke samhandlingen mellom aktørene i de regionale partnerskapene.

Organisering av regionalt samspill varierer mellom regionene. Innovasjon Norges kontorer er aktivt med i RUP-styringsgrupper, har regelmessige møter med Fylkeskommunene og Fylkesmannen og er både pådriver og aktør på en rekke møteplasser, i nettverk og i fellesprosjekter.

Regionalt samspill både kvalitativt og omfangsmessig er opprettholdt på samme nivå eller styrket i 2006 i forhold til i 2005. Dette har sammenheng med en generelt mer proaktiv virksomhet fra distriktskontorenes side, et stadig tettere samarbeid i de

regionale partnerskapene i mange fylker og en fortsatt økt aktivitet knyttet til satsingsområdet nettverksbasert innovasjon.

3. Regional omstilling

Mål for arbeidsområdet

Innovasjon Norge skal bidra til at arbeidet i omstillingsområdene drives profesjonelt og målrettet.

Samfunnsøkonomisk utfordring

Regional omstilling retter seg mot områder med en sårbar næringsstruktur eller svikt i næringsgrunnlaget. Områder med små arbeidsmarkeder og et ensidig nærings- og sysselsettingsgrunnlag er mest sårbar for endringer i internasjonale og nasjonale rammevilkår og har en særlig stor utfordring når det gjelder omstilling og nyskaping. Dette er samfunnsutfordringer som krever en enda bredere tilnærming enn å fjerne flaskehalsen for innovasjon.

Regional omstilling er en ekstraordinær innsats i områder hvor en hjørnesteinsvirksomhet bygges ned med betydelig tap av arbeidsplasser eller i regioner med store langsiktige utfordringer knyttet til omstrukturering av næringslivet. De siste årene har også forsvarsavhengige kommuner blitt omfattet av denne typen innsats.

Målet for omstillingsarbeidet er:

- etablering av lønnsomme arbeidsplasser
- økt verdiskaping ved at området får en mer robust og bredere næringsstruktur
- styrke utviklingsevnen
- rolleavklaring og effektivisering av kommunens oppgaver i næringsutviklingen
- nettverksbygging og samhandling i regionen

Målgruppen for innsatsen

Den primære målgruppen for Regional omstilling er eksisterende næringsvirksomhet i området med fokus på nyskaping i små og mellomstore bedrifter, samt personer og foretak som ønsker å etablere ny virksomhet. Det legges vekt på å styrke utviklingsevnen i området gjennom et helhetlig samfunnsperspektiv i arbeidet med omstilling.

Kundebehov

Områder som har behov for offentlig tilskudd og offentlig initierte omstillingsprosesser, kjennetegnes ved at de mangler den dynamikk som er nødvendig for at de skal tilpasse seg nye rammebetingelser og gjennomføre en økonomisk omstilling. Dette vil være en form for markeds- eller systemsvikt. Omstillingsarbeidet skal bidra til å skape dynamikk i et samfunn preget av krise. Erfaringer viser at egenbasert utvikling gir best resultat dvs. å ta fatt i de ressursene som finnes i lokalsamfunnet og starte utviklingsprosesser på basis av disse blant annet gjennom kompetansehevede tiltak og samarbeid og nettverk mellom aktørene.

Regional omstilling er en ekstraordinær innsats med inntil seks års varighet i utpekte områder. Hvert område utarbeider en strategisk handlingsplan med klare mål og strategier for arbeidet og som danner grunnlaget for årlig handlingsplan med budsjett. Innovasjon Norge har i dag oppfølgingsansvaret for 24 kommuner/områder med omstillingsstatus.

Tjenester

Innovasjon Norge har utarbeidet en arbeidsmodell for omstillingsarbeidet bestående av prosesser og tjenester som er viktige og nyttige redskaper i omstillingsarbeidet. De viktigste tjenestene er Strategisk Utviklingsanalyse, Lederutviklingsprogram for omstillingsstyret, Ideutvikleren, Gründercoach, PLP-kompetanse, SMB-utvikling, Unge i Fokus, Kvinner i Fokus, Programstatusvurdering og Serviceorientering av kommuneorganisasjonen mot næringslivet.

Rapportering for 2006

Grad av måloppnåelse i forhold til måltall for 2006

Innovasjon Norge har i 2006 hatt ansvaret for oppfølging og kvalitetssikring av 24 kommuner/regioner på vegne av fylkekommunene. Innovasjon Norge har initisert og medfinansiert 28 utviklingsprosjekter i omstillingskommuner som var måltallet for 2006. Videre er det gjennomført fem utviklingsprosjekter for videreutvikling av arbeidsmodellen med nye verktøy. Disse er:

1. Oversikt over tiltak overfor unge
2. Konsept omdømmebygging i kommuner
3. Konsept sårbarhetsanalyse i samarbeid med KRD
4. Konsept videreføring av omstillingarbeidet etter avslutning av omstillingsperioden
5. Kartlegging av steder med kraftkrevende industri

Det ble gjennomført en nettverkssamling i Alta for daglig ledere av omstillingsorganisasjonene

Ressursbruk

Ramme for 2006: 8 mill. kr

1. Prosjektfinansiering av oppdragsledere	3.900.000 kr
2. Nye utviklingsprosjekter for å videreutvikle arbeidsmodellen	1000.000 kr
3. Kvalitetssikring og programstatusvurdering i 15 kommuner	300.000 kr
4. Egeninitierte utviklingsprosjekter i omstillingskommuner	2.800.000 kr
Sum	8.000.000 kr

Frie omstillingsmidler har som formål å sette fokus, sørge for ønsket fremdrift og stimulere til nødvendige endringsprosesser samt utvikle nye verktøy/tjenester. Innovasjon Norge har i 2006 brukt 7.3 årsverk på oppfølging og kvalitetssikring av omstillingskommuner hvorav 4.3 årsverk er finansiert av frie omstillingsmidler.

Har programmet bidratt til å styrke internasjonalt fokus i bedriftene?

For noen bedrifter som har deltatt i tjenesten SMB-Utvikling.

Kvinnesatsing

De fleste omstillingskommunene har kvinner og unge som prioritert målgruppe. Omstillingsorganisasjonen på Helgeland, Hald, har kjørt et større opplegg innenfor kvinnerettede tiltak.

Miljørettede prosjekter

Det er ikke registrert slike prosjekter i 2006.

Risikofaktorer/utfordringer

- Omstillingsledelsen har den rette kompetanse og gjennomføringsevne.
- Mobilisering av lokalt næringsliv og ressursmiljøer.
- Bred forankring av strategisk handlingsplan
- Prosjektdrevet utvikling.
- Klare mål og strategier for arbeidet

- Måloppnåelse med gode resultater.
- Godt informasjonsarbeid

Samarbeid internt i Innovasjon Norge og med andre virkemiddelaktører

Innovasjon Norge samarbeider med SIVA i etableringen av industriinkubatorer i aktuelle omstillingskommuner. Det er etablert inkubatorer i Verdal, Stord, og Årdal/Høyanger.

Gjennomførte eksterne evalueringer i 2006)

Innovasjon Norge foretar årlig en programstatusvurdering i hvert omstillingsområde hvor omstillingsarbeidet blir målt på seks prosess- og seks effektindikatorer.

De seks prosessindikatorerne (aktivitetsindikatorerne) gjenspeiler hvor god prosessen har vært lokalt og er:

1. Vurdere i hvilken grad etablering av omstillingsarbeidet har vært vellykket
2. Vurdere i hvilken grad programmets strategier, målsetninger og legitimitet er konkretisert og kommunisert
3. Vurdere hvor godt omstillingsarbeidet er organisert og fungerer
4. Vurdere aktivitetsnivået i utviklingsarbeidet
5. Hvor godt vurderer programmet innspill og erfaringsoverføring i programmet.
6. Videreføring av utviklingsarbeidet etter omstillingsperioden

Effektindikatorerne gjenspeiler hva som er hovedmålet med omstillingsarbeidet

De seks effektindikatorerne er:

1. Har omstillingsarbeidet tilført næringslivet økt kompetanse
2. Har omstillingsarbeidet ført til økt samhandling mellom næringslivet og kommunen
3. Har omstillingsarbeidet ført til økt samhandling mellom bedriftene
4. Har omstillingsarbeidet bidratt til nye arbeidsplasser
5. Har omstillingsarbeidet bidratt til en mer robust næringsstruktur.
6. Hvilken grad er det samsvar mellom omstillingsarbeidets målsetting og resultater knyttet til bedrifter og næringsliv

Karaktergivningen gjøres av et vurderingssteam som består av omstillingsledelsen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og en eksten prosesskonsulent. Karakteren 5 er høyest score og vil si at delmålet er oppfylt. Prosessindikatorerne vektlegges de to første årene av omstillingsperioden mens effektindikatorerne vektlegges de 4 siste årene.

Prosessindiktorene

	Etabl.	Profil	Org.	Porte- følge	Oppfølging, læring, erfaring	Planer videre- føring
Kommune/område						
Høyanger (2004-2007)	5	3	5	5	4-	5
Årdal (2004-2007)	4-	4-	5-	2+	4-	2+
Smøla (2001-2009)	5	4/5	4	5	4	5
Åmot (2001-2006)		4-	4	4+	4+	3
Våler (2002-2007)		4-	4-	3+	4	3
Lødingen (2001-2006)			5	4.5	4	3
Hasvik (2002-2007)		4	4	2+	3	2
Kautokeino (2002-2007)		3-	4-	3	3-	2
Hald (Herøy, Alstadhaug, Leirfjord, Dønna) (2001-2007)		4.5	4.5	4.5	4	3.5
Verdal (2002-2007)	5	5	5	6	4/5	4
Evje og Hornnes (2002-2007)		4.5	5-	5	4-	3+
Front (Flatanger, Roan, Osen, Namdalseid) (2005-2008)		4-	4-	2+	3	

Flora (2004-2009)	4	4	4	4	4	
Vanylven (2005-2009)	3	3.5	4	4	2	
Ål (2002-2007)	2	4	4-	3+	3+	3+

Effektindikatorene:

Kommune/område	Økt komp	Samh. mellom sentrale aktører	Demo- grafisk utv.	Nye arbeids- plasser	Robust nærings- struktur	Grad av målopp- nåelse
Høyanger (2004-2007)	4-	5	3.5	5-	2-	5
Årdal (2004-2007)	4-	5	3-	5-	4	4
Smøla (2001-2009)	3	4	2	5	5	5
Åmot (2001-2006)	5-	4+	5-	4	3	5
Våler (2002-2006)	4-	4+	1	4-	2	4-
Lødingen (2001-2006)	4.5	4.5	4	5	-	4.5
Hasvik (2002-2007)	4	5	2+	4	3-	4-
Kautokeino (2002-2007)	3	3-	2	2	1	4
Hald (Herøy, Alstadhaug, Leirfjord, Dønna) (2001-2007)	4	4	3	4	-	4
Verdal (2002-2007)	4	4	4	5	5	5
Evje og Hornnes (2002-2007)	3+	4	3	4	4	4+
Ål (2002-2007)	2	4	4-	3+	3+	3+
Front (Flatanger, Roan, Osen) (2005-2008)	3-	4	3-	2	3	3
Flora (2004-2009)	4	4	4	-	-	3
Vanylven (2005-2009)	4	4	3	4	2	3

Omstillingsarbeidet drives gjennomgående på en god måte i de fleste omstillingskommunene. Områder som har oppnådd spesielt gode resultater og gode lokale prosesser og forankring er: Åmot, Lødingen, Hald, Innherred, Årdal og Flora.

Det er satt i gang en egen sluttevaluering av omstillingsprosjektet i Åmot, Stord/Fitjar/Sveio og Vardø.

Programutviklingsaktiviteter i 2006

Det er ikke foretatt endringer i programmets innhold og innretning i 2007. Det foretas fortløpende utvikling av programmet.

I 2007 vil ni nye kommuner få omstillingsstatus.

Gode historier/eksempelcases fra 2006

Stord/Fitjar fikk omstillingstatus i år 2000 i en 6 års periode. Sveio fikk i 2003 omstillingsstatus og ble en del av omstillingsprosjektet. Det ble etablert et eget utviklingsselskap SNU i 2001 som fikk ansvaret for omstillingsarbeidet. Totalt er det bevilget 44 450 mill. kr fra KRDF/fylkeskommunen og 20.887 mill. kr. fra kommunene, tilsammen 60 336 mill. kr i omstillingsmidler.

Hovedmålet med omstillingsprosjektet har vært å styrke næringsgrunnlaget gjennom økt verdiskapning og etablering av lønnsomme arbeidsplasser samt medvirkning til et mer robust næringsstruktur.

I omstillingsperioden har SNU bidratt til å få etablert 470 nye arbeidsplasser og trygget ca 600 eksisterende arbeidsplasser. SNU har gjennomført flere prosjekter som har hatt som målsetting å bedre næringslivets konkurransevne gjennom internasjonalisering, SMB-utvikling og etablering av et program for industriell kompetanseheving. Det er etablert en industriinkubator og en næringshage for kreative næringer.

Stord og Fitjar har vedtatt å videreføre SNU som næringsutviklingsselskap og har etablert SNU Prosjektutvikling A.S. som er et prosjektutviklingsfond som delvis skal erstatte omstillingsmidlene.